

emcdda.europa.eu

MELDING

Wolfgang Götz, direktør

Europeisk overvåkingscenter for narkotika og narkotikamisbruk

I forbindelse med lanseringen av
2006 Årsrapport om narkotikasituasjonen i Europa
Sperrefrist: 11.00 CET – 23.11.2006

Med lanseringen av EUs nye narkotikastrategi (2005–2012) er nok et viktig skritt tatt for Europas arbeid mot narkotika. Strategien og den tilhørende handlingsplanen (2005–2008) er konkrete eksempler på den stadig bredere enigheten mellom medlemsstatene og understreker deres felles forpliktelse til å samarbeide og samordne sin innsats. Men enigheten stanser ikke der. Selv om nasjonal politikk er hver enkelt medlemsstats ansvar, og det fortsatt er klare forskjeller mellom landene når det gjelder narkotikapolitikken — noe som bidrar til å skape liv i debatten — er det blitt vanskeligere å se forskjeller i de grunnleggende prinsippene i narkotikapolitikken. Vi konstaterer nå at utviklingen generelt går i samme retning.

I så godt som alle land i Europa inngår de politiske tiltakene i en overordnet nasjonal narkotikastrategi eller handlingsplan. Den inngående analysen av narkotikapolitikken som lanseres i dag, avdekker sterke tendenser til at strategiene etter hvert legges bredere an for også å omfatte lovlige stoffer, som alkohol, tobakk og legemidler, i tillegg til de illegale rusmidlene ⁽¹⁾. Over to tredeler av alle landene analysen gjelder, henviser nå eksplisitt enten til både lovlige og ulovlige rusmidler i sine policy-dokumenter på narkotikafeltet, eller de har tatt lovlige rusmidler inn i sine forebyggings- og behandlingsstrategier. Dette er klart en ønskelig utvikling, for blandingsbruk av legale og/eller illegale rusmidler forekommer stadig oftere innen europeisk rusmiddelkultur.

EONN står nå overfor utfordringen å skulle overvåke og kartlegge et langt bredere spekter av stoffer enn for bare et tiår siden. Behandlingsapparatet møter en langt større variasjonsbredde i problemene relatert til bruken av sentralstimulerende midler og blandingsbruk enn noen sinne, og rapporterer om betydelig overlapping mellom narkotika- og alkoholproblemer. Det er et presserende behov for å utvikle en politikk og initiativer som evner å fange opp rusmiddelproblemet i all sin kompleksitet og med alle dets fasetter. Dette går igjen som en rød tråd i årets rapport. Særlig blandingsbruk er en stor utfordring når det gjelder kartlegging, for systemene har tradisjonelt fokusert på bruken av enkeltstoffer. Å utvikle nye metoder for å forstå dette bruksmønsteret må høyt opp på dagsordenen om vi skal klare å møte behovene til de stadig flere som har problemer som skyldes bruk av flere rusmidler.

I tillegg til å overvåke dagens situasjon er våre viktigste oppgaver å holde utkikk etter nye stoffer og foregripe framtidige trusler mot folkehelsen. Det er sannsynlig at nye former for rusmiddelbruk først etableres blant noen få individer, i små grupper eller i bestemte regioner eller miljøer. Vårt mål er at vi skal få med oss alle nye stoffer og trender som oppstår slik at vi påviser dem før de får tid til å utvikle seg og bli et stort problem.

I 2005 ble til sammen 14 nye psykoaktive stoffer offisielt innrapportert for første gang til EONN og Europol gjennom vårt system for tidlig varslings ⁽²⁾. Noe av det viktigste som har skjedd på dette området, er påvisningen og den raske spredningen av det nye stoffet mCPP —1-(3-klorofenyl)piperazin — som har spredt seg og er identifisert oftere i medlemsstatene enn noe annet nytt psykoaktivt stoff siden overvåkingen kom i gang i 1997.

I løpet av ett år var mCPP påvist i 20 av EUs medlemsstater, Romania og Norge, ofte markedsført som "en ny type ecstasy". Dette er et eksempel på hvordan de som er involvert i produksjonen av illegale stoffer hele tiden søker å utvikle nye kjemiske stoffer å tilby potensielle brukere. Systemet for tidlig varsling er svært viktig for å kunne gripe inn i en prosess hvor helsen til de unge i Europa settes i fare av mennesker som søker profitt.

I 2005 lanserte EONN også pilotprosjektet E-POD (*European Perspectives on Drugs*), som tar sikte på å bidra til å påvise, spore og forstå nye rusmiddeltrender i Europa ⁽³⁾. Den første rapporten ⁽⁴⁾ fra dette prosjektet pekte på den tilsynelatende økningen i tilgjengeligheten og bruken av hallusinogene sopper ("*magic mushrooms*") siden 1990-tallet. Ved å fokusere på spesifikke stoffer på denne måten vil E-POD fungere som en felleseuropeisk radar for nye, moteriktige stoffer og hjelpe det enkelte land til å sette inn raske og effektive tiltak mot bruken av dem og den helserisiko de medfører.

Når det gjelder metamfetamin, er dette et stoff forbundet med alvorlige folkehelseproblemer i hele verden. I Europa er problemene forbundet med metamfetamin fortsatt begrenset til noen få land, men i løpet av det siste året har enda flere EU-land rapportert om beslag av metamfetamin, noe som klart viser hvor viktig det er å intensivere overvåkingen av de delene av befolkningen som er mest utsatt.

Dette bringer meg til Europakommisjonens forslag i 2005 om å redefinere EONNs formål til også å kunne omfatte disse nye utfordringene. Den reviderte forordningen fastsetter f.eks. at EONN også skal arbeide med nye former for rusmiddelbruk, særlig blandingsbruk, herunder samtidig bruk av legale og illegale psykoaktive stoffer.

Den globale narkotikadebatten er ikke uten retorikk når det gjelder behovet for en balansert og evidensbasert tilnærming. I Europa, kanskje mer enn noe annet sted, har denne retorikken blitt virkelighet. En styrke ved EUs nye narkotikastrategi og første handlingsplan er den enigheten som råder landene imellom når det gjelder å satse på både tilførsels- og etterspørselsreducerende tiltak. Det er også klar enighet om betydningen av informasjonsinnsamling og -utveksling, spredning av god praksis og nødvendigheten av å legge vitenskapelig dokumentasjon til grunn når vanskelige avgjørelser skal tas om hvilke tiltak som er til borgernes beste. Europakommisjonen skal evaluere inneværende handlingsplan, med støtte fra EONN, nettopp i forhold til vitenskapelig dokumentasjon.

EUs narkotikastrategier og handlingsplaner har i løpet av årene bidratt til å styrke nasjonale myndigheter og deres politikk og har gitt Europa en sterkere og mer samstemt stemme. EONN arbeider for å gi Europas beslutningstakere grunnlag for å ta informerte politiske beslutninger ved å gi dem objektive, strengt vitenskapelige analyser av den informasjon som er tilgjengelig om narkotikasituasjonen i Europa.

Man kan lett bli deprimert ved tanke på de problemene bruken av narkotika påfører den enkelte europeer, deres familier og lokalsamfunnet. Men det er all grunn til optimisme hvis vi tenker på at vi i Europa i dag har ikke bare en bedre forståelse av situasjonen, men også en mer fornuftsbasert, åpen og informert dialog om narkotika enn noen gang tidligere.

⁽¹⁾ Utvalgt aspekt: 'European drug policies: extended beyond illicit drugs?' <http://issues06.emcdda.europa.eu>

⁽²⁾ Iht. rådsbeslutning 2005/387/JIS av 10. mai 2005 om informasjonsutveksling, risikovurdering og kontroll av nye psykoaktive stoffer (EUT L nr. 127 av 20.5.2005). Se også <http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeID=17869>

⁽³⁾ Opprettet innenfor rammen av EUs handlingsplan mot narkotika (2005–2008), som oppfordrer til utvikling av "klar informasjon om nye trender og mønstre for narkotikabruk og på narkotikamarkedene".

⁽⁴⁾ 'Hallucinogenic mushrooms: an emerging trend case study' <http://www.emcdda.europa.eu/?nnodeid=7079>